

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit GÜL** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Bedia ÖZGÖKÇE ERTAN

Van Milletvekili

Anayasa'nın angaryayı yasaklayan 18. maddesi tutuklu ve hükümlülerin çalıştırılmasının kanunla düzenlenebileceğine hükmeder. Dolayısıyla mahpusların çalıştırılmasını düzenleyen şekil ve şartların yer aldığı kanunun Anayasa'ya aykırı olması beklenemez.

Türkiye'de mahpusların çalıştırılmasını 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun düzenlemektedir. Yasadan kaynaklı olarak kurulan Adalet Bakanlığı'na bağlı İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı tutuklu ve hükümlülerin çalıştırılmasını yürütmektedir.

4301 sayılı yasada İşyurtları Kurumu'nun amacı şöyle ifade edilir: Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarının korunup geliştirilmesi veya bir meslek ve sanat öğrenmeleri amacıyla yönelik olarak çalışmalarını sağlamak üzere; işyurtları açmak ve bunların bütün mali ve idari işlerini bir merkezden düzenlemek ve yönetmek amacıyla Adalet Bakanlığına bağlı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu kurulmuştur. Dolayısıyla yasada kâr amacından bahsedilmemektedir.

Lakin ilgili kurumun daire başkanı ve bürokratlarının yaptıkları açıklamalarla İşyurtları Kurumu'nun "adeta bir fabrika gibi çalıştığı" yönündeki açıklamaları kurumun mevzuattaki amacından aşarak hükümlülerle ağır emek-sömürü ilişkisi kurduğu kaygılarını arttırmaktadır.

Yakın zamanda basında yer alan bir haber bu kaygıları doğrular niteliktedir. Habere göre çalışmalarının karşılığında mahpus işçiler 2017 ücret cetveline göre stajyerler günlük 6, çırak 10, kalfa 11, ustalar ise 13 TL arasında değişen ücretlerle çalıştırılmaktadır. Mahpusların sosyal sigorta primleri de İşyurtları Kurumu Yönetmeliği'ne göre ödenmekteyken; fazla çalışma ücretleri 3 TL'dir.

Adalet Bakanlığı İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı'nca yayınlanan 2016 faaliyet raporuna göre; işyurtlarında işbirliği yapılan özel sektör sayısı 100'e, kamu kurumu sayısı ise 277'ye

ulaştı. Yine yayınlanan mali tablolara göre işyurtlarından Ocak-Mayıs 2017 döneminde elde edilen net bütçe gelirleri toplamı 1 milyar 187 milyon 316 bin 597 lira olarak gerçekleşti. Gelirlerin işyurtları kapsamında işbirliği yapılan kurumlardan temin edilen kısmı 6 milyon 377 bin 784 lira. Gelirlerden işçilere yapılan ödeme sadece 542 bin 766 lira olarak mali tablolara yansdı. Buna karşı personele yapılan ödeme ise, 15 milyon 248 bin 953 lira olarak gerçekleşti.

Bu bağlamda;

- 1) Cezaevlerinde zorla çalıştırmaya tabi tutulan mahpus sayısı 2015-2016-2017 yıllarında kaç kişi olmuştur?
- 2) 2017 yılında İşyurtları Kurumu kaç işkolunda faaliyet yürütmüştür?
- 3) 2017 yılı itibariyle faaliyet yürüten işyurtlarının sayısı kaçtır?
- 4) Bu dönemde işçilere ödenen toplam ücret elde edilen toplam gelirin ne kadarını oluşturmaktadır, yıllara göre dağılımı ve değişimi nedir?
- 5) Bakanlığınızın önümüzdeki dönemde “İşyurtları Kurumunun elde ettiği kâr ile” mahpusların zorunlu çalıştırılmasını sağlayacak açık cezaevi inşa etme planı var mıdır? Bu kapsamda hangi şehirde kaç kapasiteli ne tip cezaevleri yapılması planlanmaktadır?
- 6) Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 29 No’lu Zorla Çalıştırma Sözleşmesi’nin 2. Maddesine aykırı olmasına rağmen İşyurtları Kurumu’nun zorla çalıştırma kapsamında özel sektörle ortaklıklar kurması ve işbirliği yapmasının gerekçesi nedir?
- 7) İşyurtları Kurumu’nun her sene artan ve milyar liralara aşan geliri olmasına rağmen mahpus işçilerin çalışma ücretlerinin düşük tutulmasının nedeni nedir?
- 8) Çalışmayı reddeden mahpusların açık cezaevlerinde kalma koşulları taşıyıcılar dahi kapalı cezaevlerine gönderilmekle ve derhal disiplin cezasıyla cezalandırılmakla tehdit edildikleri iddiaları doğru mudur? Bu iddialara dair araştırma yapılmış mıdır? Ve iddiaları aydınlatmak üzere araştırma yapmayı; sorumlular hakkında işlem yapmayı düşünüyor musunuz?
- 9) Mahpusların çalışma ortamında karşılaştıkları başta düşük ücretler ve çalışma sürelerinin uzunluğu gibi olumsuz faktörleri gidermek için bir çalışmanız var mıdır?
- 10) Mahpusların çalışma ortamlarının ulusal ve uluslararası sivil denetime açmayı düşünüyor musunuz?
- 11) Mahpusların çalışma koşullarını ve sosyal güvencelerini İş Hukuku’na uygun hale getirmeyi düşünüyor musunuz?